

Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027 (ÜPP SK)¹. muudatusettepanekud

21. juulil avaldati Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2026/1768, millega muudetakse määrust (EL) 2021/2115 seoses konkreetsete sekkumisviisidega erakorralise ajutise toetuse andmiseks Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) ja võimalusega kohandada otsetoetuste eraldisi 2027. kalendriaastaks ning määrust (EL) 2021/2116 seoses paindlikumate normidega ettemaksete tegemiseks, et reageerida Lähis-Ida kriisist tingitud väetisehindade tõusule (ET L, 21.07.2026, lk 1–11). Määrus hõlmab mitmeid meetmeid, mille eesmärgiks on leevendada Euroopa Liidu põllumajandustootjate olukorda tulenevalt Lähis-Ida kriisist tingitud väetisehindade tõusust.

Muuhulgas on nimetatud määruse artikli 1 punkti 8 kohaselt liikmesriikidel võimalik kas suurendada või vähendada oma 2027. a kalendriaasta otsetoetuste eraldisi sama määruse II lisas (määruse (EL) 2021/2115 XVI lisas) toodud maksimumsummade ulatuses. Eraldiste suurendamise aluseks on Euroopa Komisjoni sõnul perioodile 2028–2034 järgneva EL-i pikaajalise eelarve vahendid. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027 (ÜPP SK) korraldusasutusena teeb ettepaneku võimalust kasutada ning **suurendada** Eesti ÜPP SK 2027. a kalendriaasta otsetoetuste eraldist maksimaalse võimaliku, ehk **26 404 994 euro** võrra. Muudatuse tulemusel suureneb Eesti ÜPP SK 2027. a otsetoetuste eraldiste kogueelarve 205 018 748 eurolt 231 423 742 euron.

26 404 994 euro jaotamisel on peamiselt arvestatud selliste sekkumiste ja tegevustega, mis panustavad taimekasvatustoodangusse, sest see osa põllumajandussektorist on olnud enim viimastel aastatel negatiivselt mõjutatud. Ainuüksi Lähis-Ida kriisist põhjustatud arvestuslikud kahjud taimekasvatusele on hinnanguliselt 41 miljonit eurot. Lisaks sisendhindade tõusule on Eesti taimekasvatust ja aiandust viimastel aastatel mõjutanud ebasoodsad ilmastikuolud, mis on mitmel aastal vähendanud saagikust ning ettevõtete majandustulemusi. Seetõttu tabas 2026. a sisendhindade tõus põllumajandustootjaid olukorras, kus mitme järjestikuse aasta ilmastikuriskid on juba vähendanud ettevõtete finantsvõimekust ja võimalusi täiendavaid kulusid omavahenditest katta. Ka tootjahindade areng näitab, et põllumajandustootjatel ei ole olnud võimalik sisendhindade suurenemist täielikult edasi kanda toodangu müügihindadesse, mistõttu suureneb surve tootmismarginaalidele. Enamiku peamiste põllukultuuride puhul on kokkuostuhinnad võrreldes 2025. a algusega langenud või püsinud madalad ning ka aianduses ei ole tootjahindade areng olnud piisav, et katta mineraalväetiste ja energiakulude suurenemist.

Eelarve suurenemine 2027. aastaks mõjutab ka sekkumistele ettenähtud eelarve osakaalusid (näiteks ümberjaotav toetus, millele on kohustus suunata vähemalt 5%). Eelarve suureneb sekkumiste vahel järgmiselt:

- 1.1 „Põhiline sissetulekutoetus jätkusuutlikkuseks“ – 19 915 940 eurot;
- 1.2 „Täiendav ümberjaotav sissetulekutoetus jätkusuutlikkuseks“ – 1 329 063 (suurendatud, kuna eelarve peab olema vähemalt 5%);
- 7.1 „Täiendav sissetulekutoetus noortele põllumajandustootjatele“ – 529 625 (suurendatud, et eelarve osakaal oleks vähemalt 2%);
- ÖK1 „Kliima- ja keskkonnakava: keskkonnasõbralik majandamine“ – 2 984 100 eurot;

¹ Strateegiakava kehtiv terviktekst on leitav <https://www.agri.ee/euroopa-liidu-uhise-pollumajanduspoliitika-strateegiakava-2023-2027>

- 1.6 „Põllumajandustootmisega seotud toetus tera- ja kaunviljakultuuride kasvatamiseks“ – 1 141 453 eurot;
- 1.7 „Põllumajandustootmisega seotud toetus puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamiseks“ – 449 947 eurot;
- 1.8 „Põllumajandustootmisega seotud toetus seemnekartuli kasvatamiseks“ – 54 866 eurot.

2027. aastaks ette nähtud eelarve suurenemine väljendub mõjutatud sekkumiste ühikumäärade suurenemises. Põhilise sisetulekutoetuse ühikumäär tõuseb 107 eurolt hektari kohta 128 eurole. Ümberjaotava toetuse ühikumäär 23,5 eurolt 27 eurole hektari kohta. Keskkonnasõbraliku majandamise ökokava toetuse põhitegevuse ühikumäär suureneb 42 eurolt 46 eurole ja vahekultuuride kasvatamise ühikumäär suureneb 66 eurolt hektari kohta 84 eurole. Puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetuse ühikumäär suureneb 388 eurolt hektari kohta 477 eurole. Tera- ja kaunvilja kasvatamise otsetoetuse ühikumäär suureneb 388 eurolt hektari kohta 477 eurole. Seemnekartuli kasvatamise otsetoetuse ühikumäär suureneb 269 eurolt 454 eurole hektari kohta. Tegemist on hinnanguliste ühikumäärade suurenemistega ning täpsed ühikumäärad kehtestab Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA) vastavalt taotletud ühikutele.

	2027 praegune seis		Lisandunud eelarvega	
Lisanduv eelarve		-		26 404 994
2027. aasta eelarve		205 018 748		231 423 742
Sekkumine	%	205 018 748	%	231 423 742
Põhiline sisetulekutoetus (PST)	51.13	104 833 740	53.91	124 749 680
Ümberjaotav toetus	5.00	10 250 937	5.00	11 580 000
Noore põllumajandustootja toetus	2.00	4 100 375	2.00	4 630 000
ÖKOKAVADkokku		59 181 260		62 165 360
<i>keskkonnasõbralik majandamine</i>		29 871 260		32 855 360
<i>mesilaste korjeala</i>		375 000		375 000
<i>ökoalad</i>	28.87	6 635 000	26.86	6 635 000
<i>ökosüsteemiteenuste säilitamine põllumaal</i>		2 000 000		2 000 000
<i>mahepõllumajanduse ökokava</i>		20 300 000		20 300 000
Seotud toetused kokku		26 652 436		28 298 702
-- puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetus		1 970 053		2 420 000
-- tera- ja kaunvilja kasvatamise otsetoetus		5 258 547		6 400 000
-- seemnekartuli kasvatamise otsetoetus	13.00	80 134	12.23	135 000
-- piimalehma kasvatamise otsetoetus		12 480 186		12 480 186
-- ammalehma kasvatamise otsetoetus		5 746 981		5 746 981
-- lamba ja kitse kasvatamise otsetoetus		1 116 535		1 116 535

Joonis. 2027. aasta kehtiv otsetoetuste eelarve jaotus ja lisandunud eelarvega otsetoetuste eelarve jaotus